

ספר

בן יכבד אב

חלק א

מגילת הרפתקאות שעברו לפני מאה שנה
על אדוני אבי מורי ורבי הגאון הצדיק
מוה"ר יצחק זאב יאדלער זצ"ל
בעהמ"ח ספר תפארת-ציון על מדרש רבה
מיום שמסר נפשו לעלות ולתונן עפר ארץ המדש
ולקבוע בה את משכנו עדיומו האחרון י"ב סיון תרע"ו.

מאת בני יליד ציון

בן ציון יאדלער

מגיד מישרים דפעה"ק ירושלם תובב"א ובערי יהודה והמושבות
משעם גאוני קדישי קדמאי זצ"ל

פעה"ק ירושלם תובב"א

שנת ברחמים "תשוב" לפ"ק

ההכנסה מוקדשת להדפסת הספר תפארת ציון
מאת אמו"ר זצ"ל, פי' נפלא על כל מדרש רבה

הכתובת :
הרב בנציון ידלער ימין משה ירושלם

Adress:
Robbi Ben-Zion Jadler Yemin Moshe Lerusalem

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2024

נדפס בארץ-ישראל
Printed in Palestine
דפוס "חורבא", מאה שערים, ירושלם

תוכן הענינים

עמוד

ד

מבוא

פרק א

ה מולדתו. חבתו לארץ הקדש. בטחונו האמיתי. נסיעתו לארץ ישראל.

פרק ב

יסורי ארץ ישראל. מכתבו להגאון הצדיק ר' נחום זצ"ל להורודנא. מסירת נפשו האמיתי. הבטח בד' חסד יסובבנו.

פרק ג

יגיעתו בתורה ופירושו על כל מדרש רבה. חיזוק הגאון הרב מבריסק זצ"ל להעלות את החידושים על הדפוס. דרישתו ממני. הסתלקותו.

פרק ד

יא סיבת מניעת ההדפסה עד כה. רשלנות ועונש בצדה. בקשתי מנדיבי לב.

מכתבים

יד שנתקבלו לידי אאמו"ר זצ"ל מגאוני קדישי קדמאי וצלליה משנת תרמ"ג על פירושו הנפלא, תפארת ציון על כל מדרש רבה ותמונת כתי קדשם.

העתקה

יח מדברי גאוני וגדולי הרבנים מארץ הונגריא שליט"א, (זוק"ל הי"ד) שכתבו בעצם כתי קדשם על הספר, תפארת ציון משנת, בעזרת ה"ל לפ"ק. כא בקשת אאמו"ר זצ"ל.

כב מצוה לפרסם עושי מצוה. שמות הנדיבים שעזרו בהוצאת הדפוס לבד ממחיר הספר.

כג שמות המנוים שנמנו בהיי אאמו"ר זצ"ל. לפי סדר חתימתם.

כד חתימת גבאי ומנהלי ת"ת וישיבות. ובתי כנסיות ובתי מדרשות

כה שמות המנוים שאין מפורש זמן חתימתם מסודר ע"פ א"ב

כו המתחיל במצוה אומרים לו גמור.

כז חתימת המנוים שחתמו בארצות הגולה בשנת תרפ"ד.

כח ויתר המנוים אשר נמנו בחיי אאמו"ר זצ"ל. ד' יאריץ ימיהם ושנותיהם בטוב. יפורסם ב"ה חתימתם ונדבתם בחלק ב'. בצירוף חתימת המנוים אשר הם נמנים כעת

אבוא

אמרו חז"ל בנדרים ס"ב ע"א אמר רבא שרי לי' לאינש לאודעי נפשי' באתרא דלא ידעי לי' דכתיב (מלכים א' י"ח) ועבדך ירא את ה' מנעורי רבא רמי דכתיב ועבדך ירא את ד' מנעורי וכתיב (משלי כ"ז) יהלך זר ולא פיך. הא באתרא דידעי לי' והא באתרא דלא ידעי לי' עכ"ל הגמרא ופירש הרא"ש וז"ל: שרי לי' לאינש וכו' כדי שלא יולולו בכבוד תורתו ויענשו עכ"ל. הרי התורה הקדושה לימדה אותנו שכל מי שיודע ערכו של חברו בתורתו וביראתו ובמעשיו עליו להודיע גם לאחרים, כדי שלא יולול בכבודו ויענשו.

לזה במקום שמכירין את ערכו הרמה, מוטל על מכיריו לפרסם את ערכו וגודל תורתו ויראתו מנעוריו והמעשים טובים שעשה, כמאמר הכתוב יהלך זר וגו', ובמקום שאין מכירין אותו שרי לי' לאודעי את נפשו ואת מעשיו הטובים שעשה כמאמר הכתוב ועבדך ירא את ד' מנעורי, ולא הי' די לעובדיהו במה שאמר לי' ועבדך ירא את ה', אלא הוסיף לו ג"כ המלה מנעורי וגם המעשים טובים שעשה, במה שהחביא את נביאי ד'. וכמו"כ כתב הגאון הקדוש החיד"א זצוק"ל בהקדמתו בספרו ברכי יוסף ומבקש מכל מחבר שיכתוב בהקדמתו להשמיע מקורותיו, או מבני דורו במשך זמנו עלי אדמה וכו' לדור יבא יגיע מזה תועלת רב ללב חוקר לתולדות הזמן והליכותיו וכו' ומביא רא' מס' האברבנאל וס' ברה כחמה מבעל צידה לדרך. ובהקדמה למס' אבות מהרב המאירי זצ"ל עיי"ש דמאריך בזה. ומטעם זה האריך הגאון הרידב"ז בהקדמתו בספרו שו"ת בית הרידב"ז מקורות בני דורו

וגם הגאון בעל פאת השלחן כתב בהקדמתו בספרו את הצרות שעברו עליו, ונפלאותיו של הקב"ה שהיטיב עמו. ולמטרה זאת ולקיים את בקשת הגאון החיד"א זצ"ל, סדרתי את ספרי "שיח יצחק" שבו מבואר באריכות כל הזכרונות מעיה"ק ירושלם ת"ו ומנהגי' ממשך של יותר משמונים שנה שמסרו לי זקני ירושלם זצ"ל, והרפתקאות שעברו על אאמור"ר זצ"ל כל ימי חייו.

ובקונטרס זה העליתי על הכתב קיצור מתולדות אאמור"ר זצ"ל להודיע בשער בת רבים את גודל מסירת נפשו על עליתו לארץ הקודש. ועמלתו על חייושיתורה וביחוד פירושו הנחמד בשם "תפארת ציון" על המדרש רבה ואבקש מאת כל נדיבי לב שישתתפו בעזרתם ולהיות לעזר להביאו על הדפוס כבקשת אאמור"ר זצ"ל בהקדמתו. וכל העוזרים יעמדו על הברכה הם וב"ב כברכת גאוני קדושי קדמאי זצ"ל.

וכברכת

בן ציון יאדלער

בן המחבר הגאון יצחק זאב יאדלער זצ"ל.

פרק א.

חולדות

אדוני אבי מורי ורבי הגאון הצדיק הרב יצחק זאב ידלר זצ"ל נולד במדינת ליטא בעיר קיאידיס סמוך לוויילנה בשנת תר"ג. ואז לא הי' נקרא שום איש על שם משפחתו רק על שם עירו. וקראו שמו נאדלער. לזה נשאר שם משפחתו יאדלער. שם אביו הרה"ג יהודא דוד מלשקביץ זצ"ל בן הרה"ג הצדיק יוחנן זצ"ל בן הגאון האדיר בנגלה ובנסתר בוצ"ק ציס"ע רבינו חיים זוטנער זצוק"ל ושם משפחתו אפרתי כי הי' לו כתב יחוס עד שבת אפרים אך נשרף בהשריפה שקרהו ר"ל. שאלוהו מדוע הוא לא נוסע לא"י ותשובתו היתה שהוא אינו זוכה לנסוע לא"י. אבל בידוע לו שדור רביעי ישובו הגה וזה נתקיים בא"מ ז"ל. ושם אמו הצדקנית מרת גיטל נ"ע בת הרה"ג בנימין זצ"ל.

סיפר לי אמו"ר ז"ל מעשה נורא ששמע מאביו, בהיותו נער בן שנה נחלה מחלה מסוכנת ר"ל ואותו היום שבת היתה, אמו מרת גיטל נ"ע עמדה לפני עריסתו לשמרו ובכתה. אבל אביו הר"ר יהודא דוד ז"ל צעק עליה שבת היום ואסור לבכות וצווה עלי' לישב לפני השלחן לשמוע קידוש ולאכול סעודת שחרית של שבת, אבל היא לא שמה לב לדבריו ולא זוה ממקומה. בתוך הדברים נכנס ערל ממכיריו ושאל לאביו מה יש כאן אמר לו שיגש לעריסת הילד, הוא נגש לעריסת הילד ובדקו, ויצא ע"פ פני השדה ולקט איזה מיני עשבים ובשלם. וחזר, ונתן לו מזה לשותות, ותיכף השתנה מצבו והטיב מעט מעט עד שחזר לדמותו והבריא. ומי ששמע זאת אמר על זה שאין הקב"ה עושה נס בכדי. בוודאי יהא איש גדול אשר רבים יהיו צריכים לו וזכות הרבים עמדה לו.

שכלו הי' בהיר מאד ותפיסה מהירה, כל מבטא שפתיו היו בטוב טעם ודעת כאילו יצאו מפי זקן ושבע ימים, שקדן עצום, ובפרט יראת שמים הקודמת לחכמתו כל רואהו אמר אשרי יולדתו.

עלייתו לארץ הקודש

משחר טל ילדותו מסר נפשו לחבב את ישוב ארה"ק, ובעודנו נער בר חמניא החליט בלבו הטהור לעלות ולקבוע משכנו בארה"ק. הוא סיפר לי ששגורה היתה תפלה בפיו שהש"י יזמין לו לאשה אשת חיל שתהא נאות לעלות עמו לא"י, תפלתו נתקבלה, השי"ת הזמין לו בעיר הורדנא אשה יראת ד' ה"ה אמי מורתי מלכה בת ר' יצחק ז"ל אשר בטח בה לב בעלה והיתה צופיה הליכות ביתה, מפרנסת את בעלה ובני ביתה, ואבא מארי ז"ל פרוש מעניני עוה"ז, ויושב מבודד ושוקד על התורה יומם ולילה.

בהיותו אברך בן עשרים וארבע שנים גמר אומר להוציא מן הכח אל

הפועל את מחשבתו הטהורה לעלות ולהשתקע באר"ק אשר עיני ד' בה מראשית השנה עד אחרית שנה, (דברים יא) הוא הודיע את חפצו לאמי מורתי ע"ה ויעץ לה שתמכור את כל רכושם והסחורה שבחנותה, ולהתכונן לעלות לאר"ק. אמי מורתי ע"ה שהיתה יראת ד' עשתה רצון בעלה ושמעה לקולו, ומכרה את כל רכושיה וקבצה בערך ארבע אלפים ר"כ.

אבא מארי ז"ל ואמי מורתי ע"ה לא שמו לב להקשיים שעמדו בדרכם, והגם שנחשבו בעיני כל כמתעצעים לעזוב ארץ מגורם, מקום שם רכשו למו רעים ואוהבים, ומקור מחיה ופרנסה, ולנדוד למדבר שמים עם שתי ילדות וילד קטן בן שנה ורבע, (ה"ה אחי הגדול הרה"ג ר' אברהם יוחנן ז"ל). אבל הם לא שתו לבם לכל זה עמדו ועשו את דרכם לארץ ישראל. ויהי כאשר ראו אוהביו שלריק ה' כל יגיעתם וכי הוא עדיין עומד בדעתו, לזה מצאו חובה על עצמם להודיע על זה לאביו הרב יהודא דוד ז"ל. והודיעו לאביו ויעצוהו שיגזור עליו בגזרת כיבוד אב לבל יסע לארץ ישראל וכן עשה. ואז מצא עצמו דחוק מאד לבלי להמרות גזרת אביו, לזה מצא תחבולה לשלוח את אמי הצדקנית נ"ע לאביו ושתאמר לו שכבר החלט אצלה בהחלטה גמורה לנסוע לא"י, ובאם שאינו מניח את בנו לנסוע אתה אז ישמיע על בנו שיתן לה גט פטורין, כי לא תשנה דעתה מחמת שום דבר. אז בשמוע אביו דבריה דברים היוצאים מן הלב נזכר בדברי זקנו הרה"ג חיים זלוטנער זצ"ל שאמר שדור רביעי ישובו הנה. ובנו הוא הדור הרביעי ממנו לזה ביטל גזירתו וברך אותם שיצליחו בנסיעתם ברוחניות ובגשמיות.

בטחוונו האמיתי

אך מיראתו מפני הגאונים שלא יאמרו לו שדעתם שלא יסע ואז יכנס במשעול צר להמרות פי הגאונים, לזה שינה מקום תפלתו אשר הי' מתפלל שם תמיד יחד עם הגאונים כדי שלא להפגש אתם.

ופעם אחת במשך זמן הכנתו לנסיעתו לא"י הי' צריך לדבר דבר הכרחי עם אחיו הגדול הרב הגאון ר' אהרן ז"ל והוא הי' נמצא בבית המדרש אשר הגאונים הצדיקים הנ"ל מתפללים שמה. ויהי בהכנסו ויראהו הגאון הצדיק ר' נחום מהורדנא זצ"ל ויקראהו אליו וישאלהו הנכון הוא שאתה מתכוון לנסוע לאר"ק? ויענהו כן. וישאלהו שוב ההתרגלת כבר בתעניות? ויאמר אליו רבי שאלתכם אינה מובנת לי, מחמת איזה סיבה צריך הנוסע לא"י להיות מורגל בתעניות, אם מצד קדושת הארץ לא ראייתי ולא שמעתי מצוה כזו, ואם חלילה מצד הדחקות והעניות השוררת שמה, ע"ז אמר לו בהתרגשות גוראה חלילה לנו מלחשוב מחשבה כזו, וכ"ש להוציאה בפה, היתכן שהקב"ה הון ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כנים אינו מפרנס רק לתושבי חו"ל ולאיש אשר נדבה רוחו להתישב בארץ הקודש אינו מפרנסו הנה? כדבר הזה, השופט כל הארץ יעשה זאת? אני נוסע בכח בטחוני החזק בהפסוקים (תלים קמה) עיני כל אליך ישברו וגו' פותח את ידיך וגו', כיון ששמע הרב הצדיק את תשובתו וראה את חבתו האמתית לארץ הקודש, אמר באופן כזה אתה מחוייב לנסוע

לא"י בלי שום ספק ומצוה גדולה עליך למהר נסיעתך בכל מהדאפשר, ובירך אותו שיצליח בדרכו ובביאתו לא"י, וגם ביקש ממנו שיכתוב לו איך עברה עליהם סדר נסיעתם ומה נעשה שם מענין פרנסתו וכן הבטיח לו, וכיון ששמע דברים כאלו מפי הצדיק ר' נחום זצ"ל שהסכים על ידו, אז מיהר נסיעתו בשמחה רבה ועצומה.

נסיעתו לא"י

ובדברי הצדיק הנ"ל נתקיים בו הכתוב וישא יעקב רגליו, והקב"ה הזמין לו אנשים מכובדים לנסוע בצוותא לארץ הקודש, ובתוכם הי' הגאון הישיש הי"ר אלעזר לנדא זצ"ל בן הגאון ר' יעקב משה זצ"ל בנו של הגאון ר' אברהם זצ"ל בנו של האדמו"ר הגר"א מוילנא זצלה"ה, והי' שמח שמחה גדולה על שהקב"ה הזמין לו לנסוע בצוותא עם נכדו של הגר"א מוילנא שהוא הי' הראש והראשון לעורר את קדושת הארץ וזירז את תלמידיו לנסוע אל ארץ הקודש.

והנוסעים שהיו על הספינה היו זקנים וזקנות, והוא הי' או אברך בן כ"ד שנה ועמו שלשה ילדים קטנים, והי' פלא בעיניהם איפא נוסע אברך זה עם ילדים קטנים למדבר שממה, ושאלו אותו לאיפוא נוסע ולמי נוסע, השיב להם שיש לו אב עשיר בירושלים ואליו הוא נוסע והוטב בעיניהם תשובתו, ואמרו לו שבטח ישלח אביך אנשים בעיר יפו להפגש אתך על יד הספינה, חבקש מהאנשים שישגיחו גם עלינו, השיב בוודאי כמוני כמוכם כשם שישגיחו עלי כן ישגיחו גם עליכם, וכל הנסיעה נסעו בהבטחה זו ששלוחי אביו ישגיחו גם עליהם. וכשבאו סמוך לעיר יפו אמר להם האב העשיר שלי הוא האב העשיר שלכם הוא האב לכל העולם רק רצונו ברוך הוא שכל אחד יבטח רק בו כמאמר הכתוב (תלים מה). השלך על ד' יהבך והוא יכלכלך:

פרק ב.

יסורי ארץ ישראל

אהרי טלטולי נסיעה קשיים הגיעו אל ארץ חמדתם, היה זה בשנת תרכ"ז, הם ירדו בנמל יפו, ושמו מיד את פניהם לירושלים, וגם בפנים הארץ עמדו לפניהם טלטולי דרך קשיים, כי בימים ההם אין כבישים סלולים, הדרכים זרועים הרים וגבעות, אבני נגף וחתחתים, סלעים ועמקים. והכל משובש ומפותל, ולרכוב על החמור לא יכלו, וכך טלטלו את עצמם רגלי מיפו עד ירושלם והילד נשא על הידים, טפטו על חהרים והגבעות, סחבו את רגליהם על אדמת הטרשים וערמות הסלעים, עד אשר הופיעו ובאו להר הקודש ירושלים פלטרין של השי"ת.

יסורים קשים ומרים פגעו באבי מורי זצ"ל בשנה הראשונה לבואו לירושלים, הקב"ה ענש אותו ואת כל בני ביתו במחלות שונות ר"ל, עד שכל הכסף שהביא אתו מחו"ל אולו בעד הרופאים והרפואות, אך חסד עשה עמו הקב"ה שבעת שהי' בעיר אדעס, הציעו לפניו אנשים שיקנה חביות ספירט

להביא לירושלים וירויח הרבה, ששם הם בזול ובירושלם הם ביוקר, וכשבא לעיר יפו מצא שהחביות ריקות והמכס שלם בעד חביות מלאות, ועי'ז אבד בערך אלף רי"כ בלא יסורין ובלא מחלות, והשאר הוציא בירושלם בעד הרופאים והרפואות ונשאר חולה וחוסר כל עד פרוסת לחם, וקבל הכל באהבה כמאמר חז"ל שא"י הוא אחד מהשלשה דברים שבא ע"י יסורין (ברכות ה)

מכתבו להגאון הצדיק ר' נחום ז"ל להורדנא

ובמצבו זה נתן בדעתי שהוא הבטיח להגאון הצדיק ר' נחום מהוראדנא שיכתוב לו את מצבו ופרנסתו ובריאת גופו, והי' צר לו מאד, אם יכתוב האמת מצבו כמו שהוא יהי' מהמרגלים כי אמר שמי שמדבר איזה דיבור קל לגנאי ארץ הקודש הוא מהמרגלים, ולכתוב שקר הלא אסור, לזה כתב לו, יש בתהלים שני מזמורים שלכאורה הם סותרים זא"ז דהיינו במזמור כ"ד כתוב מי יעלה בהר ד' ומי יקום במקום קדשו נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי ולא נשבע למרמה, רוצה לומר מי זוכה להיות בירושלם נקי כפים ובר לבב שהוא לא גזל ולא עשק ולא נשבע לשקר, היינו רק בתור סור מרע, זה האיש זוכה להיות בירושלם, ובמזמור ל"ג כתוב מי יגור באהליו ומי ישכון בהר קדשיו הולך תמים ופועל צדק וגו' רוצה לומר שצריך לקיים כל התורה כולה, כמו שאמרו חז"ל בא דוד והעמידן על אחד עשרה (מכות כד).

אבל באמת אין שום סתירה ממזמור למזמור, בדרך משל כשבא איש ממדינתנו למדינה אחרת צריך להביא אתו פספורט, זה מעיד עליו שהוא איש ישר, אבל זה אינו נותן לו שום פרנסה, רק יש לו רשות בזה לכנס למדינה, ואם ירצה שיהי' לו פרנסה אזי הוא צריך לעשות איזה מסחר כנהוג, ומהמסחר יהי' לו פרנסה לפרנס את בני ביתו, כן אמר דוד המלך ע"ה מי יעלה בהר ד' ר"ל למי נתנים רשות לכנס לארץ הקודש, רק אם הוא נקי כפים ובר לבב, היינו בתור סור מרע, בזה יש לו רשות לכנס כי זהו הפספורט הנצרך לארץ הקודש, אבל בוודאי לא יהי' לו פרנסה מזה לפרנס ב"ב, ואח"כ אמר דהע"ה מי יגור באהליו ומי ישכון בהר קדשיו, רוצה לומר שאם רוצה שיהי' לו פרנסה, יקיים הולך תמים ופועל צדק ר"ל שיעסוק בתורה ועבודה ובמצוות וגמ"ח, מזה יהי' לו פרנסה ופרנסת ביתו, גם אני ת"ל הבאתי פספורט שאני איש ישר ונתנו לי רשות לכנס לארץ הקודש, ואני לא די שלא זכיתי להמזמור מי יגור באהליו וגו' אלא שעדיין הקב"ה כיבד אותי ביסורי ארץ ישראל, ואקוה לד' הטוב שבקרוב אזכה ג"כ למזמור מי יגור באהליו ויומין לי ולבני ביתי פרנסה בכבוד.

מסירת נפשו האמיתי

ומצבו הלך וחסר מיום ליום, והוא בטחונו לא עזב, אז באה א"מ ג"ע ואמרה לו, הלא אתה רואה שאיננו זוכים לחיות בארץ הקודש, והקב"ה אינו רוצה שאנו נדור בארץ הקודש, לזה הרי עדיין יש לנו כלי כסף ותכשיטין

ונוכל בשוים לחזור להורדנא, אבל אם נאבד גם זה לא יהי לנו במה לחזור, השיב לה לא נשוב להורדנא בשום אופן שבעולם, ואם אינני זוכה להיות בארץ הקודש בחיים, אז הרי יש הר הזתים, אנחנו צריכים לצפות לישועת ה'. כי ישועת ה' כהרף עין, ובטחוני על המאמר חז"ל (עדיות פ"ב) שאפילו רשעים בגיהנם נדונים רק שנים עשר חודש.

והלך אז ובקש מהרה"ג זלמן חיים ריבלין גבאי דת"ת עץ חיים שיקבל אותו למלמד בת"ת אף בעד חמשה עשר גרוש לשבוע, ותשובתו היתה שאין מקום פנוי, נשא עיניו למרום ואמר מאין יבא עזרי הלא כלו כל הקיצין ונשאיתי מחוסר פרוסת לחם, ובודאי יתקיים בי בקרוב ג"כ עזרי מעם ה'. ועל כל גל וגל נענע בראשו וקבל את הפורעניות ר"ל באהבה, ואדרבא מכל רבוי היסורין הקשים והמרים שהיו לו נתחזק בטחונו יותר כמאמר הפסוק (תלים קכ"ו) הזורעים בדמעה ברנה יקצרו:

הבוטח בה' חסד יסובבנו

ובכללות שנים עשר חודש נתן תודה להקב"ה על כל היסורין שעברו עליו כמאמר חז"ל (ברכות: ג"ד) כשם שמברכים וכו', והתפלל בלב נשבר להקב"ה שירחם עליו ומי שאמר לעולם די יאמר לצרותי די, ומן השמים ריחמוהו וחלצו אותו מיסוריו. התחילה אמ"מ ג"ע לשלוח ידי' למסחר כפי שהורגלה מאז, ושכרה חנות ברחוב היהודים החנות הראשונה על יד פתח החורבה של ר' יהודה החסיד מצד הימין. אך לא ידעה לדבר ערבית כלל, נכי כל הסחורות היו צריכים לקנות מהערבים ולימדה אבי מורי ז"ל מן התרגום קצת מילים ערביות והתחילה להתעסק בחנות מכלת, וה' נתן ברכה והצלחה בכל מעשי' וחקן בעיני הקונים שכל האנשים אמרו שהחמאה שלה יותר טוב מחמאת אחרים וכולם באו לקנות חמאה רק ממנה. והי' ממש ברכה הנראה לעינים בבחינת אסוך השמן של הנביא אלישע, וכן היתה ברכה בכל מיני מכלת. ואמ"מ ז"ל לא הי' לו שיח ושיג בתהלוכות מסחרה, לא הי' לו בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד. המית עצמו באהלה של תורה, זכה ורבים זיכה. ריבץ תורה הרבה הגיד ששה או שבעה שיעורים ככל יום, כבר אחר תפילת שחרית למד שיעור בתורה, גביאים, כתובים, חובות הלבבות, וקודם תפילת מנחה למד שיעור במדרש רבה. ולאחר תפילת ערבית הגיד שיעור בגמרא, ולפעמים ג"כ בין מנחה למערב בשלחן ערוך, והכל ללא קבלת שכר כלל. וגם הגיד שיעור בפסולת של תורה יום יום לסגני הבחורי חמד של ירושלים.

ובכל לילה ולילה הביאה אמ"מ ג"ע את הכסף שהרויחה מכל היום ומסרה לא"א ז"ל, ומנה אותם וכתב בפנקס את הסכום שהביאה, ובערך תשעה חודשים נתמלא כל הסכום שהביאו מחז"ל, ומאז נפסק השפע הרב והרויחה רק לפרנסת בני ביתה, ונתן א"מ ז"ל תודה להקב"ה שלקח ממנו הכסף הטמא מחז"ל ונתן לו כסף קודש מארץ הקודש, וכן כתב להרבנים שבגולה שהבטיח להם לכתוב את מצבו.

פרק ג:

יגיעתו בתורה ופירושו על מד"ר

כחו של א"מ ז"ל ה' גדול בחדושי תורה, חידש הרבה בהלכה ואגדה גם יחד, וחלק מחדושי הרבים העלה על הכתב, לכתחילה היה ספק בעיניו אם יתחיל לכתוב את חדושי שבהלכה או שבאגדה, ובא בשאלה זו אל הגאון הקדוש שר התורה רבן של ישראל מרן משה יהושע יהודה ליב דיסקין זיע"א רבה של בריסק, והשיב לו שיתחיל באגדה, כי על גפ"ת ישנם כבר אלפים מפרשים, ועל המדרש, מעטים הם הפירושים, א"מ ז"ל מילא אחר עצת רבו הגאון מהרי"ל זיע"א וכאשר פתר כן ה', אז הקדיש א"מ ז"ל ארבע עשרה שנה רצופות להעלות פניני חדושי במדרש על הכתב, שם לילות כימים, נדד שינה מעיניו, טרח עמל ויגע להוציא מתחת ידו דבר מתוקן ושוה לכל נפש, חפץ ה' בידו הצליח לגמור את פירושו על כל המדרש רבה, תורה ומגילות, והי' למראה עיני גאוני קדישי קדמאי זיע"א ויהללו את הפירוש ובהסכמותיהם שבחו והודו לספר זה הסובב והולך על כל המדרש רבה, ותועלתו אין ערוך.

א"מ זיע"א קרא את שם ספרו „תפארת ציון“ מכיון שהוא האמין ואמר שקדושת ציון היא שעמדה לו להגיע לחידושי אלה, וגם אותי הבן הראשון שנולדתי לו באה"ק קרא בן-ציון למען יהא רגיל על לשונו אהבת ציון.

חיוזק הגאון הרב מבריסק ז"ל להעלות את החידושים על הדפוס

הגאון הקדוש מהרי"ל דיסקין זיע"א ה' תמיד ממריץ ומזוז את א"מ ז"ל, לשקוד בהתמדה על עבודת הקודש ולגמור את אשר החל, והלהיב אותו להעלות את כת"י על מכבש הדפוס. א"מ ז"ל, אשר דברי הרב מבריסק היו נר לרגליו, מילא אחר דבריו הטוהרים, ובשנת תרנ"ה נגש אל המלאכה והחל בהדפסת כתביו, ואסף חברים שקבלו חלק בהדפסתו ונתנו דמי קדימה, והביא על הדפוס שני מגילות רות ואסתר, א"מ ז"ל לא הספיק להדפיס רק את חידושי על מגילת רות ואסתר, מכיון שמיד חלה, גופו נחלש מאד, וכוחותיו עזבוהו, וגבצר ממנו לטפל בהדפסת כתביו, ולבו נתמלא דאגה וחרדה על שאין בידו לסיים את עבודת הקודש אשר התועלת להלומדים רב בזה, ומה גם גבר צערו בהעלות על לבבו שרשכבה"ג מרן הרב מבריסק זיע"א היה מזוז ומשדלו להדפיס חידושי, ועתה כחו חשש ולכתב ידו אין גואלים, אין לתאר כמה היתה עגמת נפשו על כך.

דרישתו ממני

אלה אזכרה, שבימים ההם קרא אותי א"מ ז"ל ואמר לי כדברים האלה, כפי שאני רואה לא אזכה בעצמי להעלות על הדפוס את כל חידושי, והנה מונח לפניך הכתבים שחידשתי על המדרש רבה, וגם החידושים על

התורה, משניות, מסכת נדרים, נזיר, סוטה, ועל אלפס ברכות, ועתה אני מגלה לך שמשאת נפשי היא שבראש וראשונה יודפסו חידושי על המדרש רבה, שקראתם בשם יתפארת ציון אשר כ"כ עמלתי עליהם, אני מבקש ממך שאתה בני תדפיס את הביאור.

ולבי אומר לי — המשיך א"מ ז"ל את דבריו — שלאחר אריכות ימי, כשאתה תהי' המבקר את חידושי ואתה תהי' הגואל אזי אותם החידושים שימצאו חן בעיניך תדפיס והשאר תניח. הרי אני מזהיר אותך במפורש, שאי אתה רשאי לעשות כן, שאינך יודע כמה יגעתי ועמלתי על כל ענין וענין עד שמן שמיא זכיתי לפענח את הנעלם ולבאר את הסתום ולסדר כל דבר על אופנו, ודע שכל חידושי הם פרי עמל וליבון.

א"מ ז"ל חזר לפני פטירתו על הדברים הנ"ל, פנה אלי ממטתו כמה פעמים שאשתדל להעלות את כתביו על הדפוס וביחוד חידושי על המדרש רבה.

הסתלקותו

בשנותיו האחרונות גברה עליו חולשתו מאד. וע"פ פקודת הרופאים הי' צריך להחליף את האויר, והעתיק משכנו מחוץ לעיר העתיקה [אף שזה הי' תמיד נגד רצונו] לשכונת בית דוד ע"י נחלת שבעה.

ובתחילת שנת תרע"ז ביקש ממני שאחזירו למגורו בעיר העתיקה ואמר לי רצוני שתהא חתונתי בפנים עיר העתיקה [כי הכל מעלין לירושלים] רצוני נתמלאה, וקבעתי לו בית דירה בחצר אור החיים הקדוש זיע"א.

אחרי חג הפסח נתמעטו כחותיו, יום יום, ובערב שב"ק פ' נשא י"א סיון אמר לי שכפי הנראה תהי' חתונתי בשבת קודש.

ובשמעי דבריו יוצאים מפיו קדשו הכנסתי את ילדי לברכם אצלו ובירך לכל אחד כברכתו. [באחרונה הבאתי את ילדי הקטן בן שלש ולא רצה לברכו בשום אופן והצטערתי מזה מאד ובחודש כסלו נחלה הילד מחלת דלקת הריאות ולא קם ממנה]. ובשבת קודש י"ב סיון נצחו אראלים את המצוקים, והעלה גשמתו הטהורה למרום עם תפילת המנחה. הלווי' היתה במוצש"ק וגדולי רבני ירושלם הספדוהו. נכרה לו מקום מנוחתו על יד מרן רשכבה"ג מוהר"ל דיסקין זיע"א.

פרק ד:

סיבת מניעת ההדפסות עד כה

זה שלושים שנה שעדיין כתביו הרבים לא ראו אור, הסיבה לכך היא בזה שלא היו בידי די אמצעים לכך. כי כתבי חידושי משתרעים לערך שבעה מאות גליונות דפוס, וההוצאות הכספיות, הדרושות לשם הדפסתן הם למעלה מכפי כוחי, ואף גם זאת מעולם לא נסיתי לדפוק על פתחי נדיבים או

מוסדות לשם קבלת תרומות לטובת הדפסת הכתבים, וטעמי ונמוקי עמי. כי זה לי בערך חמשה וארבעים שנה אשר זיכני השי"ת לשאת מדברותי במקלות עם בירושלים, ובערי ומושבות אה"ק, בלי שום קבלת שכר, ומעודי שמתני לי דָקו לא לקבל שום תשלום וטובת הנאה תמורת דרשותי, מכיון שגלוי וידוע לפני שע"י קבלת שכר יוחלש כח הרושם של הדברים אצל השומעים, ותפוג ההשפעה של דברי הכבושין הנאמרים באזני ההמונים, וכן הראה הנסיון שאותם המוכיחים הדורשים ומקבלים שכר סוף שהם מפסידים את השפעתם, וזוכרני כמה שש אבא מארי זצ"ל כשהודעתיו שאינני נהנה מהקהל תמורת דרשותי*). ומשום סיבה זו עברו שלשים שנה ועדיין הכתבים שש אבא זצ"ל מונחים כאבן שאין לה הופכים, והגדר שגדרתי בעדי לא רציתי לפרוץ ח"ו כי קדוש הוא בעיני כאז כן עתה.

רשלנות ועונש בצדה

אבל אין לבי סמוך ובטוח אם עשיתי כהוגן, ואולי הייתי צריך לתמוך יתדותי על מאמר חז"ל שלוחי מצוה אינם נזוקין, ולמלא רצון אבא מארי זצ"ל וזכותו היתה עומדת לי שלא יחלש כח הרושם של דרשותי, וביחוד התחלתי לחשוש בזה בראותי את דברי הגאון ר' יצחק מוואלזין זצ"ל בנו של רשכבה"ג מרן חיים מוואלאזין זיע"א שכותב בהקדמתו לספר נפש החיים, שנענש בכפלים על שלא הזדרז להדפיס ספרי אביו, וז"ל, ועם כי בי הוא שלא נזדרזתי לקיים מילי דאבוה להדפיסם חיש מהר ונענשתי על זה כפלים. ע"כ.

וגם אני בן המחבר, מבשרי חזיתי זאת כי גם אני נענשתי על זה בכפלים, בפעם הראשון בג' תמוז תרצ"ב נדרסתי ע"י טקסי בירושלים ונשבר רגלי השמאלית והייתי קבול בגיפס שלשה חדשים, ולא עָלָה על רעיוני שאולי נענשתי בגלל שלא מלאתי רצון אי"מ ז"ל, עד שבשנת תש"ו עבר עלי טקסי בתל-אביב ושבר את יריכי הימנית ונחלתי אז בסכנה גדולה בדלקת הריאות והרופאים אמרו נואש, עד ששלח ד' את דברו וירפאני.

בקשתי מנדיבי לב

בראותי שכך, החלטתי בע"ה להתחזק ולמלא את דברי א"מ ז"ל ויהי מה, אמרתי אני לנפשי לפרסם קיצור תולדותיו, ועמלו בתורה, והשתוקקותו להדפיס ספריו, אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל, והתמורה יהיה קדש להדפיס את יתר הספרים על המדיר אשר עודם בכתובים, וכל אחד יחתום על כתב מגוי, ובטחוני עה"ת שע"ז לא יחלש כח הרושם של דרשותי.

וכל המשתתף במצוה גדולה זו יתברך ממעונה אלקי קדם, וזכות התורה הזאת תגן עליכם להושע בכל מילי דמיטב, ויעמוד לכם זכותו של הגה"ק מרן הרב מבריסק זיע"א, אשר כ"כ השתוקק להדפסת כתבי אי"מ ז"ל, ותחזינה עינינו בהרמת קרן התורה ועיר האלקים על תילה בנוי' אכיר.

(*) כדרכו בקודש שנם הוא לא קבל שום שכר תמורת שיעוריו ברבים.

מכתבים

שנתקבלו לידי אמור הגה"צ זצ"ל מגאוני קדישא קדמאי זצלה"ה
על פירושו הנפלא, תפארת ציון, על כל מדרש רבה
משנת תרמ"ג

אנא נפשאי ראש"ל ראש"ל
הואלתי לקבל מחברת הנ"ל כי באמת
ראוי והגון להעלותו במנין ספרי דבי
רב בבית מדרשו וה' ברחמי יוכני
להגות בו אני וזרעי וז"ל ואני
אברך גם ברכות לכל מי שיחזיק
ביד ידי"ן הרב הג' וכ' המחבר
נ"י כי מתורתו ניכר יקר ערכו
המקום יהיה בעזרו להוציאו לאור
ולהפיצו בישראל חירא את דבר ד'
ובתורתו יהגה הזלים זהב מכיס
להחזיק ביד לומדי התורה ד' עליהם
יחיו כיר"א כ"ד אי"ש

הצעיר יעקב שאול אלישר ס"ט
(מקום החותם)

אנא נפשאי ראש"ל ראיתי
כל מה שכתבו מע' הרבנים יצ"ו
מעל"ד וראיתי כמה דפים מהספר
וישר בעיני נועם פירושו הנחמד
ולפעלא טבא אמרין אישר חיליה וראוי
והגון להחזיק ביד מע' הרב הג' וכ'
וכו' המחבר נ"י להוציא לאור תעלומה
נפלאות מתורתו ומבקש אני מאת כל
תופש ספר למען יתמכו בידו ויעזרוהו
כ"א בכל הבא מידו למען יגמור
הדפסתו ויכולה שתגן זכות התורה
עליכם ולא ימוש ספר התורה מפיהם
ומפי זוז"ו באות נפשיכם ובאות נפש
אוהב התורה ולומדיה רועה צאן
קדשים כ"ד החותם המעטיר בעד כל ק"י.
הצעיר רפאל מאיר פאנידיל ס"ט
(מקום החותם)

תמונת כת"י קדשו של הנאון ראש"ל י"ש אד"ש ד' צ"ד

הנה נא הנאון לרכל מחברת הנ"ל כי באמת ראוי והגון להעלותו במנין ספרי דבי
רב בבית מדרשו וה' ברחמי יוכני להגות בו אני וזרעי וז"ל ואני אברך גם ברכות
לכל מי שיחזיק ביד ידי"ן הרב הג' וכ' המחבר נ"י כי מתורתו ניכר יקר ערכו
המקום יהיה בעזרו להוציאו לאור ולהפיצו בישראל חירא את דבר ד' ובתורתו
יהגה הזלים זהב מכיס להחזיק ביד לומדי התורה ד' עליהם יחיו כיר"א כ"ד אי"ש

כ"ד אי"ש
י"ש אד"ש

גם אנכי הנני מן הנמנין לד"מ ועלי לקבל חוברת אחד לשיבת כוללנו
דפה עיה"ק "חברון" ת"ו.

יום ה' אם הנחמות ה"תרמ"ג" פה עיה"ק חברון ת"ו.

הצב"י רחמים יוסף פראנקו ס"ט

ג"א בעה"ה וה' סניף לד"מ הנ"ל להחזיק בידי הרב המופלא בתורה
וחכמה כמוה"ר יצחק זאב י"ב מוציא לאור תעלומה בפירושו הנחמד על מדרש
רבה ולקבל ספרו. כנה"ר וכנא"ה הצעיר ע"ר ב"ר ישככר אצרכן ס"ט
רב לעדת המערבים

מ"ר אהרן פריירא ס"ט

ג"א החותם הנני סניף לדבר מצוה להחזיק בידי לומדי תורה הרב
המופלא כמוה"ר יצחק זאב י"ב.

יוסף אליגולא, רב לעדת הגורד'ים

אחרי ראיית חתימת יד כבוד
 ידיד ה' וידי'נ עז הרב הגאון הצדיק
 המפורסם מוהר"ר דייסקין שיחי'
 החתום למעלה העיד בגדלו שראה
 כמה דברים בכתבי יד הרב המחבר
 הנ"ל והוטב בעיניו לכן גם אנכי
 אברכהו יזכהו ה' להוציא מחשבתו
 אל הפועל ויתברך בכל טוב כעתירת
 החותם בברכה להרב המחבר ולכל
 המסייעים אותו לדבר מצוה.

שמואל סלאנט

(מקום החותם)

שלימה מאת ד' מן השמים כנפשמ

משה יהושע יהודא לייב

בהגאון מו"ה בנימין זללה"ה מבריסק

דליטא יצ"ו

לכבוד ידיד ה' וידי'נ הרב הגדול בתורה
 וביראה רב פעלים אוצר בלום לתורה
 ולתעודה. חובר חיבורים מחוכמים כש"ת
 מו"ה יצחק זאב נ"י ולכאש"ל שו"ר.

ע"ד בקשת כת"ר מאתי ליתן לו
 הסכמתי על חיבוריו היקרים על המדרש
 רבה ועל גפ"ת. הנה ודאי לא נעלם
 ממנו אשר מעודי מנעתי עצמי מזה
 (ואותן ההסכמות שנדפסו על שמי נעשו
 בשגגה) ואך למען חביבותי דכת"ר
 עיינתי בחיבוריו וראיתי כמה דברים
 והוטבו בעיני. וביחוד בחיבורו על המדרש
 רבה אשר הוא חיבור יקר להלל. ולא
 אמנע ברכתי מאתו כי חפץ ד' בידו
 יצלח ויזכהו ד' להעלותם על מכבש
 הדפוס. וגם אנכי אי"ה בל"נ אקבל
 באהבה את חוברותיו. וכן גם המחזיקים
 בידו יתברכו ברב טוב ומשכורתם תהא
 וכנפש המעתיר

גם אנחנו בית דין צדק באנו לעורר את אחב"י לדבר מצוה הנ"ל
 כאשר הרב הג' חריפא ושינא י"א מרבים כו' מוהר"ר יצחק זאב
 במוהר"ר יודא דוד שליט"א זכה לחדש עפ"י שכלו הו"ך פירוש נפלא על
 כל מדרשי רבה וזה ידוע שצריך סך מרובה על הוצאת הדפוס.
 לכן באנו לבקש מאחב"י שיסייעו אותו לדבר מצוה רבה כזו לקבל
 פראמינאטין וליתן לו דמי קדימה כ"א לפי נדבת לבו בכדי שיוכל להוציא
 לאור חיבורו הטוב ויקיים עץ חיים היא למחזיקים בה.
 כה דברי המעתירים בד"צ דפה עה"ק ירושלם ולראי' באנו עה"ח יום
 ה' כ' מנ"א פה עה"ק ירושלם ת"ו.

נאום בנימין באמו"ה שמואל ז"ל שהי' אב"ד דק"ק סטופצי

נאום בנימין דוד ווילנער

נאום ב' וואלף במוהר"י מקידאן זצלה"ה

(מקום החותם)

ה' לי בעזורי.

ויצא יצחק לשווח בשדה שיחת ת"ח הצריכה לימוד ה"ג כבוד הרה"ג רב פעלים וכו' כש"ת מו"ה יצחק זאב יאדלער נ"י, אחד מחכמי ירושלם ח"ו אשר חיבר חיבור נחמד גדול הכמות ורב האיקות ביאור מספיק על כל המדרש רבות אשר עם כל הביאורים והחידושים שנתחברו עוד אין לנו דרך סלולה, השוה לכל נפש, והרה"ג המחבר שי' הראה חזותו לפנינו מעט ממנו, לאמר: עשו אתי ברכה, לעלות בהסכמה, על ראש ספרו. אמרתי לנפשי, אם כי איצ' לדידי ולאסהדותי, אחרי אשר כבר נתנו מהודם עליו, גאוני ירושלם זצ"ל מאז, ויבדלו לחיים ארוכים טובים ומתוקנים, הנחו רבנן דפקיעי שמייהו, ד' עליהם יחיו, ובשכבר יצאו לו מינוטין בביאורו תפארת ציון על מדרש אסתר ורות רבה, אמנם רצונו של אדם גדול כמוי"ב, זהו כבודו, ואין מסרבין ארחו"ל, ע"כ נמצאתי לרצונו, לקיים בו יכיר יכירנו לאחרים, וחנני מן המודיעים לפנים ולחוץ למכירי וליודעי שמי, כי חשוב הוא ביאורו לאדפוסי אדרא כמעשהו בראשון כך מעשהו בשני, לתועלת גדול יהי' לכל ההוגים בו, ומצוה גדולה להחזיק בידו, נפש עמל עמלה לו, בדין הוא שיטול שכרו ונוצר תאנה יאכל פרי, וזכות הרבים יהא תלוי בו ובתומכיו, בכל לב ונפש אברכהו, שיברך ד' חילו ופועל ידיו ירצה, חפץ ה' בידו יצליח להוציא לאור עולם, וכל המחזיקו ומסעדו, יתברך בגופו ובמאודו, ויהי' כזית הודו, פי המדבר למען כבוד רחו"ל בעלי המדרש ז"ל זי"ע, והרה"ג המחבר נ"י. כו"ח אור יום ו' עש"ק לסדר ולכל בני"ש אור במושבותם בשנה „מברכת" למ"ק.

נאם אלי דוד ראבינאוויץ תאומים

באמרו"ר הגאון הצדיק מו"ה בנימין זצלה"ה

עבר ליראי ה' ולחושבי שמו, בחוככי ירושלם עיר קדשנו תובב"א.

חבל על דאבדין!

כי נאבד ממני פנקס חשוב של שאר תעודות הרבנים

וחתימת מנוים, ובראשם שני מכתבי תעודה של גאוני

קדישי קדמאי, ה"ה הגאון ר' חיים ברלין זצ"ל.

והגאון ר' חיים חזקיה מדיני זצ"ל

בעהמ"ה ספר שרי חמד

ה ע ת ק ה

מדברי גאוני וגדולי הרבנים מארץ הונגריא שליט"א (וצוק"ל הי"ד)
שכתבו בעצם כתי"ק*) על הדפסת ספר תפארת ציון מה"ג ה"צ כמוה"ר
יצחק זאב זצ"ל יאדלער
משנת "בעזרת ה'" לפ"ק.

ב"ה

א"מ למצוה רבה זו לקבל את ספרי "תפארת ציון" מ' נחמד על
מדרש רבה, וכל העוזרים יתברכו בכל טוב.

ישעי' פירסט

רב דק"ק עדת ישראל שיפשיהל ווינה

יוסף באומגרט ראב"ד שיפשיהל ווינה

גם אני לקחתי הני שני ספרים טובים השנים מן האחר המיוחד מן
צדיקי ירושלם תוב"בא הה"צ הוא חקר פירש יקר על המדרש רבה כאשר
יעודין עליו תקיפי וגאוני עיה"ק תובב"א ודבריהם אינם צריכין חיוק
ולמצוה יחשב למען ע"י בנו ההגה"צ מו"ה בן ציון נ"י והוא בן מכבד
אביו הצדיק זצ"ל להוציא חיבור היקר הזה להנות בו בנ"א.
ובעה"ה פה פ"ב א' דר"ח חשון תרפ"ד לפ"ק.

הק' עקיבא בה"ג מה"ר שב"ט זצ"ל

אב"ד דק"ק פרעסבורג יע"א.

(מקום החותם)

דברי הבד"צ דק"ק פרעסבורג יע"א;

ב"ה גם אני לקחתי ספר אחד מהה"ג הצדיק נ"י וחתמתי שמי.

הק' דוד וועסעלי.

בע"ה. גם אני אקח ברכה בתוך ביתי את ספר היקר הנ"ל אשר בו
ראיתי דברים נחמדים ראויים למי שאמרם.

הק' ישעי' קאליש דיין דק"ק פ"ב.

שש אני על אמרותיו כמוצא שלל רב ולקחתי שני חיבורי טהרה על
מדרש רבה

הק' שמעון הירשלער אבדק"ק מאדערן.

(*) פירדתי את שמות הרבנים ומכתביהם כפי סדר חתימתם.

מצוה גדולה לקחת הספר מהרב מוכ"ז כאשר יעודין הרה"ג.
בעה"ח יום ב' בהעלותך תרפ"ד קאשוי
הק' שמואל אנגיל אבד"ק ראדמישלא.

נעתרתי לבקשת מוכ"ז הרב הגדול בתורה ויראה קדומה הנודע ומפורסם
מו"ה בן ציון זצ"ל יאדלער מילידי ודרי עיה"ק ירושלים תובב"א אשר בידו ספר
על המ"ר מכבוד אביו הגה"צ ז"ל המעולה על רות ואסתר, דברי הספר
המה דברים ברורים ומאירין ע"ד חפשיט הישר, וגם עלי ליקח בל"ג ס"א
ומצוה לתמוך יד הרב הג' הנ"ל לזה שיש בה מצות ת"ת להרחיב גבולי
ותמיכת א"י ות"ח גדול.

בעה"ח לראי' פה ק"ק דונאסארדעהעל יע"א סקודי תרפ"ד לפ"ק.
הק' שמואל לוי וויינבערגער אב"ד דק"ק טענדאעהעלי והגליל.

גם אני הצעיר לקחתי ספר הנ"ל ומצוה גדולה לתמוך הרבני ה"ה ג
הנ"ל כדי שיוכל להוציא מחשבתי הטעורה לפועל
תענית אסתר תרפ"ד טירנוי

הק' שמואל דוד הלוי אונגאר

בלונ"ח לקחתי גם אני שני הספרים תפארת ציון פי' על מ"ר אסתר
ורות מהגה"צ זצ"ל אשר גדולי ירושלים תובב"א מספרים שבחו ותהלתו
והיות שהרב הגה"צ מו"ה בן ציון יאדלער נ"י בנו של המחבר מקדיש
ההוצאות להדפיס הפירוש של מר אביו זצ"ל ע"י שאר מדרש, מצוה רבה
להחזיק בידו למען יוכל לבצע זממו הטוב, והאיר מציון אור חדש פירש
נאה על מדרש רבה וכל המסייעו כבר הוא נתברך מגדולי ארצינו הקדושה
ויברכהו ה' מציון ונראה בטוב ירושלים בב"א.

הק' יושע בוקסבוים חופ"ק גאלאנטא יע"א.

ב"ה טובים השנים מן האחד המיוחד הרב הג' ר' יצחק זאב יאדלער
ז"ל מעיה"ק ירושלים יע"א ולקחתי ספר תפארת ציון על מדרש רבה ונחתי
מעז קדימה.

הק' קלמן וועבער אבד"ק פישטיאן והגליל.

גם אני לקחתי ב' ספרי קודש על מגילת אסתר ועל מגילת רות.
נייטרא עש"ק תזכור

משה בהרה"ג מו"ה סכ"ץ זצוק"ל חופ"ק נייטרא והגליל יע"א.

גם אני לקחתי הספרים הנחמדים מי' על מגילת אסתר ורות וכל מי
 אשר יקיים יתברך ממקור הברכות.
 יוסף מאיר טיגערמאן אבדק"י ניהייזל יצ"ו.

גם אני לקחתי הספר היקר וחנעלה תפארת ציון מבן המחבר נ"י.
 הק' אברהם שטערן דיין דפה ניהייזל יצ"ו.

ב"ה

קניתי הספר תפארת ציון כי מצאתי בו את שאהבה נפשי.
 בעה"ח במדבר תרפ"ד

שמעון הכהן שאטין אב"ד דק"ק וו. מעדיער יע"א.

שמחתי כע"כ כל הון בראותי ספר תפארת ציון וכי אוכל להביא ברכה
 לתוך ביתי וכי הוא מצוה לחזקם ביעקב ולהפיצם בישראל.
 בעה"ח ב' סיון תרפ"ד לפ"ק פה קאמארן יצ"ו. דברי תמצתה לרחמי שמים
 במהרה דידן.
 הק' יהושע לעמקאוויטש אבדק"י ארסה. קאמארן.

ב"ה כ"ב תמוז תש"ז, ירושלם עיהקת"ו.

הנני בזה לאשר ולקיים כי הדברים דלעיל הם העתקה נמונה
 מכתב יד קדשם של הרבנים הגאונים הכתובים למעלה שאני מכירם.
 ובעה"ח יום הנ"ל

הק' עקיבא סופר בה"ג מהרשב"ם זצ"ל
 אב"ד דק"ק פרעסבורג יע"א.
 (מקום החותם)

ה ע ת ק ה

בקשת אאמור זצ"ל, משנת תרנ"ה

הנה מפני שהמדרש רבה הוא ספר סתום וחתום, וכל ישראל רוצים לרות צמאונם מדברי אלקים חיים לכן הקדשתי ימי לד' יומם לא נחתי ולילה לא שקטתי ערך י"ד שנים להבין דברי חכמים וחדותם על דרך הפשט השווה לכל נפש. וזכני ד' לגמור הפירוש על כל המדרש התורה והמגילות (וגם זכני ד' לחדש חדשים על מט' נדרים נזיר סוטה ועל אלפס ברכות). וראוהו גאוני הזמן שליט"א והוטב בעיניהם ויהללוהו. ואודה לד' שהי' בעזרי בכל אלו השנים כי אחר רב יגיעתי שיגעתי על איזה ענין כמה שעות אז האיר כבודו ברוך הוא אור קדשו להבין אשר לא הי' בכחי להבין מעצמי גם אם יגעתי ע"ז כמה שנים. וכמ"ש רז"ל, "יגעתי ומצאתי תאמין" (מגילה ו:). היינו אחר היגיעה הוא מוצא מציאה ע"י שמשפיע עליו הקב"ה אור קדשו אשר אין בכח אנושי להשיג כלל מצד שכלו:

וע"כ אקוה לד' כאשר עזרני להבין דברי קדשם כן יעזור לי ג"כ להוציא מחשבתי אל הפועל להעלות אותם על הדפוס ולהפיצם בכל ישראל. ואך מפני שאין הברכה שולטת על דבר ריק לכן נתתי אל לבי לבקש מאחינו בני ישראל אוהבי תורה. גומלי חרד. שיהיו זוכים ג"כ בזה המצוה להרים קרן התורה ולהאיר אורה בכל ישראל. ומפני שהפירוש על כל המדרש הוא ביאור רחב מאד לערך שבעה מאות בויגין ומחיר ההדפסה יעלה הרבה. נאלצתי להוציאו לאורה ספרים ספרים. ובקשתי שטוחה לאחב"י עובדי ד' גומלי חסד לקנותו במחיר. ובזה יהיו לי לעזרה להדפיס הספר השני והיודע ועד יעיד עלי כי לא אחפץ שכר ממנו (ולואי שימצא נדיב לב להדפיסו הנני נותן לו במתנה גמורה). ואקוה לד' שבחסדו הגדול יהי' בעזרי ובעזר כל המסייעים אותי לדבר המצוה הרבה בזה. וממעמקי הלב אני מברך את אדונינו מורינו ורבינו רשכבה"ג מוהרי"ל שליט"א אב"ד דק"ק בריסק יע"א, אשר חזקני ואמץ לבבי לאחוז בלימוד הזה עד המוגמר רבת שבעה נפשי מצוקי הזמן ודברי קדשו חזקו אותי כי אזכה להשלימו ויהי נחת רוח ליוצרינו. יחזקהו ד' ויאמצהו שלומו ישגא וימיו יאריכו על אדמת הקודש. ואני מבטיח שכל איש נדיב ושוע שירצה לנדב נדבה הגונה המספקת להדפיס ספר אחד מספרי המדרש. שיהי' הדפסת המדרש נקרא על שמו – והוא יכול לצוות איזה מדרש רוצה הוא שיהי' על שמו – והספר הזה שיספיק הוא שכר הדפסתו יזכר שמי רק להממציא. ושמו יכתב ויחתם להמוכה ולהמוציא לאור. וגם אשר ינדב נדבה הגונה המספקת להדפסת גליון אחד יזכר שמו על הספר כמזכה את הרבים לזכרון ולברכה:

הצעיר יצחק זאב גמור"ר יהודא דוד ז"ל יאדלער.

אמר החכם מכל אדם זכר צדיק לברכה וגו' (משלי י') ומטעם זה הזכירה המשנה (יומא לו.) את שמות הצדיקים ומעשיהם לשבח. ואף שם האשה נזכר שם במשנה לשבח "הילני אמו (של מוינבו המלך) עשתה נברשת של זהב על פתח היכל" ועי' מזכירים אותם תמיד לשבח. רואים אנו מזה שזכות וכבוד הוא לצדיקים שמזכירים את שמותיהם ופעולותיהם אף לאחר הסתלקות. וכן איתא בתשובת הרשב"א והובא בבאה"ט ה' ביהכ"נ סו"ס קנ"ד שמפרסמין העושי מצוה "שכן התורה מפרסמת העושי מצוה".

וכן הבטיח אאמו"ר זצ"ל שמי שיעזור לו להדפסת ספרו יפרסם שמו על הספר לזכרון ולברכה.

ולמטרה זאת מצאתי חובה לעצמי להעלות על הכתב את שמות ידידי ותלמידי של אאמו"ר זצ"ל שעזרו להוציא מן הכח אל הפועל. ואלו שמלאו בקשתו להיות מן המנויים הראשונים ומהמסייעים לו להעלות על הדפוס את ספרו "תפארת ציון" על המדרש רבה מגילת "אסתר ורות" ולקבלו במחיר אשר יושת ונתנו דמי קדימה.

וזה יהי' להם לכבוד ולזכות כי דורות הבאים אחריהם יראו את מעשיהם וכן יעשו. כמאמר הכתוב "תחת אבותיך יהיו בניך". (תהלים מ"ה) וביחוד יוצאי חלציהם ותלמידיהם בודאי ימלאו רצון אבותם ורבים להיות מהמנויים למצוה רבה זו ויחתמו שם לקבל את הספר כאשר יצא ממכבש הדפוס. ויתנו דמי קדימה (*) כפי השגת ידם.

וכל המונה עצמו למצוה רבה זו נעשה שותף בגאולת כת בי אאמו"ר זצ"ל. ויזכר שמו לברכה. וכמה שיתוספו מספר המנויים כן חוגדל האפשרות להדפיס את הכת"י כי כל ההכנסה מוקטר מוגש להדפסת הספרים. ובזכות זה יתברכו בכל טוב ויזכו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה במצות על ישראל שלום.

בברכת בן הגאון המחבר

אלה הם שמות הנדיבים שעזרו בהוצאת הדפוס לבד ממחיר הספר. שהם רשומים בפנקס שתחת ידי.

הרה"ג אברהם שבאצקי זצ"ל	10	נאפוליון זהב
הר"ד אהרן ב"ר אברהם	5	" "
" נ"ה בעילום שמו	5	" "
" אהרן ב"ר ברוך	3	" "
" שמשון ב"ר שבתי	3	חירי כסף
" שלמה זלמן	1	" "
הא' מרת שיינא מוילנא	3	נאפוליון זהב

(*) לרגלי יוקר הדפסה יעלה בערך כל גליון 50 מיל ובחז"ל 20 סנט. והכסף יתאסף בקופת גמילות חסדים הכללי עד שהא סכום הגון להדפסה.

הנני מן הנמנין לדבר מצוה ועלי לקבל חוברת א' בלינ במחיר מהרב המחבר שיחי' המקום יהי' בעזרו והמסייעו יחברך מן השמים. בעה"ח יום ג' בדר"ח אייר תרמ"ג פעה"ק ירושלם תובב"א.

משה יהושע יהודא ליב דיסקין בהגאון מו"ה בנימין ז"ל. כן עלי בל"נ לקבל חוברת אחת מהרב המחבר במחיר אשר יושת כנ"ל. ח"ש יום ה' ט. סיון תרמ"ג בירושלם ת"ו שמואל סלנט

(מקום החותם)

רפאל פניזיל ס"ט ראש"ל *) יעקב שאול אלישר ס"ט יש"א ברכה

רחמים יוסף פרנקו ס"ט

ישכר אצרכן ס"ט

אהרן פריירא

יוסף אליגולא ס"ט

חיים חוקי' מדיני בעהמ"ס שדי חמד שמ"ח גאגין ס"ט

בנימין באמו"ה שמואל ז"ל סטופצי אלי' דוד ראבינאוויץ תאומים

בנימין דוד וילנער

ב. וואלף במוהר"י מקידאן זצלה"ה נפתלי הירץ הלוי רב ואב"ד דיפו

שאל חיים הורוויץ הרב מדובראוונא יודא יודל ארי' ליב קוואל הרב דראדין

אלי' קלאצקין הרב מלובלין. מרדכי ליב רובין

משה אליעזר דן בהרלב"ג אהרן הכהן ארליינסקע

חיים יעקב שפירא משה נחום וואלנשטיין

זבולון חרל"פ במוהר"צ ז"ל דוד צבי שלמה באמו"ל בידרמן

יוסף חיים זוננפלד זלמן בהר"ן

יהודא בלומנפלד מלאמוע יוסף בנימין שו"ב

אהרן ב"ר מאיר ז"ל רב מאוטשיקוב יהושע העשיל מרגלית

יעקב אורינשטיין מנדיל מונשטר

זרח ראובן בהר"ש ברוורמן אברהם דוב שקאלל

יעקב ברמז"ל בלומנטל נח במוה"ר בנימין ז. כ"ץ

ארי' ליב בהרא"ד ז"ל אלכסנדר זיסקינד שחור

אברהם שבאצקי משה סלומון

יואל משה סלומון יעקב מאן

מנחם נתן אוורבך ישראל יעקב הלוי

שלמה זלמן פרוש בהרנ"צ זצ"ל זאב שחור

אברהם בנציון שפירא יעקב זלאזניק

נחום ב"ר יצחק שמעון גדלי' נחמן בראדער

ראובן מסלוצק אפרים בנימין הוכשטיין

שמעון פרידמן מחיפה דוד בהר"ן זל"ה

ישראל איסר לעווי ז"ל יצחק נחום לעווי בהר"א ז"ל

יעקב ב"ר ישראל ז"ל געליס נתן נטע המבורג

*) לרגלי יוקר ההדפסה השמטתי את שאר תעודות החותמים וברכותיהם שבצירוף התימתם ואני מוזכיר

רק את שמותיהם וכפי סדר התימתם.

אברהם יעקב הכהן*	אברהם אהרן זנפולד
אברהם אהרן ב"ר מאיר מלאמזע	אברהם מוואלזין
אברהם מבריינסק	אברהם בנימין רבלין
אברהם זעליג ווידמאן	אברהם בנימין ברגמן
אברהם ישראל ב"ר יעקב געליס	אברהם חנוך ב"ר פנחס הופמן
אברהם שמואל בריי קרוזר	אברהם לייב ענדע
אהרן ב"ר יצחק יעקב הכהן	אברהם אהרנסון
אהרן ב"ר ברוך נתן	אביגדור בער בהת"ג מוהר"י שוארצשטין
אהרן בהר"י רם	אביגדור שטיינברג
אליעזר ליפמן פרוש בהרש"ז	אהרן הכהן ב"ר משה ז"ל מנקר
אלעזר לפקאוויטש	אהרן שלמה פרידמן
אלי' האניג	אהרן עטינגר
אשר לעמיל	אליעזר גרייבסקי
בצלאל הכהן לאפין	אלי' לאנדא
בנימין זאב הלוי ספיר	אלי' שאמע
בנציון בייסקער (זילברשטין)	בנימין זאב בלאאמור'ר נח הכהן גר"ו
גרשון יוסף כאהן	בנימין הכהן יאקאבזהן
דוב ימיני	בנימין ביניש טוקאצינסקי
דוד זליבנסקי	בנציון ב"ר אברהם ז"ל
זעליג בר"צ	דוד ב"ר שלמה כ"ץ
זלמן חיים ריבלין	זעליג ברוורמאן
חיים בנציון בהר"ר יצחק יוסף הכהן זצ"ל	חיים מאן
חיים ברמן	חיים ישראל הלפרין
חיים אליעזר רפפורט	חיים צבי הלוי מבוטען
יהודא ב"ר דובער פרידמאן	יהודא ב"ר אלי' סגל
יהודא ליב בהר"ר משה הילמאן	יהושע ב"ר חיים ליב מהורדנא
יהודא צבי בא"א הרב"נ מביאלסטאן	יהושע מאיר רייכמאן
יוסף ריבלין	יוסף סופר
יוסף אמדורי	יוסף ישראל סגל
יחיאל מיכל זלוטניק	יחיאל מיכל ב"ר אברהם ז"ל
יעקב ב"ר שאול מבריינסק	יעקב יוסף הרלינג
יעקב שפירא	יעקב צבי אראן
יעקב פריימן	יצחק שלמה בלוא
ישע'י גבור מנקר	ישראל אייוינמן
ישראל יעקב ברינשטיין	ישע'י יהודא גליק
לייב ליפשיץ	יצחק חגיו
משה סמניצער	מנחם מענדיל בהרש"ש זצ"ל
משולם פייוויש רייכילסון ז"מ	משה בצלאל תודרוביץ
נתן נטע ווייס	נחום ברגמן

נחום נאטזאהן	נסים נחום
נתן מאיר גאלמפ	עזרא רפאל
צבי מאנישוויטץ	צבי פערמוט
קלמן ב"ר לייב אהרן משביו	שמעון אשר הכהן
שלמה בן לאאמיה ברוך ז"ל	שלמה צופיא
שמואל ב"ר אברהם לעזוייט מאמריקא שלמה מוסאיוף	שמואל ב"ר אברהם לעזוייט מאמריקא שלמה מוסאיוף
	שמואל ברוך כהנא

חתימת גבאי ומנהלי ת"ת וישיבות ובכ"נ ובמ"ד

ג"א הננו להיות מתמכין דאורייתא לחזק ידי ידידנו הרב המחבר שיחי' ובקור ה' עת צאת חיבורו לאורה נקבל בל"נ את חיבורו היקר בשם תפארת ציון בעד ישיבת עץ-חיים הרוממה, במחיר אשר הושת עליו מאת הרב המחבר שיחי'. הכ"ד המדברים לכבוד התורה. גבאי ומנהלי התלמוד תורה וישיבת עץ-חיים נאום אבא יעקב סנדראוויץ נאום זלמן חיים ריבלין	ג"א בעד ת"ת וישיבת חיי עולם				
נאם ישראל רובין*)	נאם שאל חיים הורביץ	מאה-שערים	"	"	"
נאם יצחק וויניגראד	נאם יעקב אוריגשטיין	תורת חיים	"	"	"
נאם אהרן ברוקנשטיין	נאם ישראל גולדוויכט	אהל משה	"	"	"
נאם חיים אברהם רובינזון	נאם יהודא לייב בהר"מ הילמן	ביהכ"נ הג' בית יעקב בעיר העתיקה	"	"	"
נאם ליפא מאיר בהר"פ	נאם יוסף ישראל סג"ל	תפארת ישראל	"	"	"
נאם יעקב שרהזאן	נאם זלמן רבלין	מנחם ציון	"	"	"
נאם יעקב משה מנדילזון	נאם ישראל זילברמן	שערי ציון	"	"	"
נאם בנימין גולדברג	נאם ארי' ליב בהרא"ד ז"ל	אור החיים	"	"	"
נאם יהושע מאיר רייכמן	נאם זלמן ליב לעוונטאל	סוכת שלום	"	"	"
נאם בנציון זילברשטיין	נאם יוסף זיו	בית מאיר וא"י בבתי מחסה	"	"	"
נאם שמעון אשר הכהן	נאם גדלי' נחמן בראדער	חבד בעיר העתיקה	"	"	"
נאם ירושלים בכתי הורדנא		לכולל הורדנא	"	"	"
		במושב זקנים	"	"	"
		נחלת יעקב בנחלת אבעה	"	"	"
		בית יהודא בבית יעקב	"	"	"
		ישועות יעקב במאה שערים	"	"	"
		בית יעקב בבית ישראל	"	"	"
		באר שבע	"	"	"
		קידוניור	"	"	"
		ישמח משה בזמרת משה	"	"	"
		אהלי יעקב בזמרת משה	"	"	"
		בית ישראל בימין משה	"	"	"
		גן ירושלים בכתי הורדנא	"	"	"

שמות המנוים מארצות הגולה שקנו את הספר הנחמד תפארת צ'ון על מגילת "רות" ו"אסתר" ובאו בחתימת ידם בספר הזכרון בשנת תרפ"ד ובטח יצטרפו גם כעת למצוה רבה זו להיות מן המנוים לעזר להוציא לאור את יתר הספרים אשר עודם בכ"י, ובזכות זה נזכה להרמת קרן התורה ולקבוץ גליות בב"א

ק"ק וויען יצ"ו

הק' ישעי' פירסט רב דק"ק עדת ישראל שיפסיל ווינה. אלול תרפ"ג
 יוסף באומגרטיין ראב"ד " " "

ביהמ"ד עץ חיים ע"ר' שלמה סופר הי"ו	יוחנן וואזנר
משה דוד שטיינהוף	אהרן ברייער
דוד שלזינגר	ז. בינדי
מנחם משה פלונבורג	יעקב משה שטיינפלד
ראובן כהן	דוד ברייער
יצחק קליין	שלמה סופר
אדלר	דוד שישא
צבי מרדכי פלדהיים	קלמן פפנהיים
יעקב שמעון שטיינהוף	שמעון פלונבורג
נתן פלונבורג	מנחם שטראה
שמואל לבוב למברגר	משה לייטנר
וואלף פפנהיים	אברהם יוסף שיף
בצלאל שטרן	טובי' הורוויץ
יושע מערץ	משה סופר
משה זילברשיין	משה גרינפלד

ק"ק פרעשבורג יצ"ו

הק' עקיבא בה"ג מה"ר שב"ס זצ"ל	אב"ד דק"ק פרעשבורג יע"א שנת תרפ"ד
דוד וועסלי דיין	ישעי' קאליש דיין דק"ק פ"ב
אשר נחמיאס	שמעון פיש
פישל נימן	נתן נטע רוזנבלום
זאב יודא נימן	יודא נפתלי יצחק גרינוולד
מרדכי קאן	פליישמן איזידור
דוד קרוז	משה פרידמן
יוסף קאלטמן	מנחם לייכטר
ברוך דאנענבוים	יעקב יואל ברוין
האחים קאטה	אליעזר שטרן
אלחנן שוורץ	שלמה טורנר
קסטנר	פאלאק
אברהם שמואל בנימין רוזנבוים	מרדכי גוטסמן
אהרן יודא קעמפנר	פ. שלמה בענעדיקס

שמות המנוים מארצות הגולה שנמנו בחיי אאמו"ר זצ"ל

יודא נתן קאליש	משה יעקב אונגר
שלמה ניייהויז	משה צבי שטרן
יוסף דוב פישעוהף	מרדכי כהן
דוד פטמן שו"ב	ישראל אלי' מרקוביץ
יוסף שמואל כהן	עזריאל פאפנהיים
חברת מבקשי תורה	עזריאל מאיר ענגעל
יוסף הרשקוביץ	צבי יודא פעטמן
מרדכי ווינר	דוד הברפלד
יעקב קרצקא	אפרים קיזור
שמעון אדלר	שלמה זלמן אונדסדורער
יוצא גרינהוט	שמואל שטרינפלד
שמואל בוק	זאב רם
יודא אינגר	אליעזר קאלמן

ק"ק סערדהלי יצ"ו

הק' שמואל לוי ווינבערגער אב"ד סערדהלי והגליל

משה מאיר פאשקוס	שלמה פאשקוס
אליעזר ענגל	אהרן אליעזר מיללר
חיים גולדשטיין	דוד ניייהויזר
משה פרידמן	אגודת ישראל ע"י אברהם שטרן
שלום שטרן	חברת הצדיק ר' מיכל פאפא
יודא פאשקעס	קאפל ברייער
שלום אלי' געטליך לעזגעלד	בנימין יעקב אונגר
שמעון ווייס	יעקב גרינוואלד
צבי פישר	עזריאל ענגעלד
מיכל ווייס	בונם פאשקעס
וואלף בר"מ וואזנר	דוב וועטצלר
יוסף ביטשיץ	אברהם בישיטץ

ק"ק טירנונו יצ"ו

הק' שמואל הלוי אונגר אב"ד טירנו

מרדכי הכהן קליין	יוסף פירסט
ישראל אבעלעס	אברהם צבי שיק
יוסף וויסמנדל	צבי קאטה
שמעון ווייס	שמואל גייזוירטה

ק"ק גאלנטא יצ"ו

הק' יושע בוקסבום חופ"ק גאלנטא יצ"א

יושע ווייס	חיים שטרן
יצחק קאליש	שמעון קאליש

כח שמות המנוים מארצות הנולה שנמנו בחיי אאמו"ר זצ"ל.

אברהם עהרנוואלד	משה זאב שטרן	יודא ליב ערנוואלד
נפתלי סגל לווינגר	משה שטרן	יודא ליב דייטש
יצחק קאליש	נתן שטרן	בנציון ליכטנשטיין
ישכר דוב קאליש	מרדכי פרסבורגר	
ארי' לייב קייזר	משה חיים קאליש	

ק"ק פישטן יצ"ו

הק' קלמן וועבער אב"ד דק"ק פישטאן והגליל	ישכר ראזינטהל
יחיאל בינענשטוק	עקיבא קאלדר
יוסף פאגעל	יודא קאפף
מרדכי אדלר	יחזקאל שלמה גרוסמן

ק"ק נייטרא יצ"ו

הק' משה בהרה"ג מו"ה מכ"ץ זצוק"ל חופ"ק נייטרא והגליל יע"א	וואלף ווייס	חיים יודא ווייס	לייב ווייס
יוסף גראסמן	שמעון הרצל	אברהם שטרק	
חיים יושע שפיצער	יודא גוטליב	אהרן אדלער	
ליב פישער	שמואל ווייס	הלל כ"ץ קליין	
מנחם ווייס	מנחם מנדיל עדלשטיין	ליפמאן כהן	
מרדכי כהן	אליקים פלג		

ק"ק נוהייזיל יצ"ו

הק' יוסף מאיר טיגרמאן אבד"ק נוהייזיל יצ"ו.	הק' אברהם שטרן דיין דפה	" "
מרדכי שטיינער	חיים טעלטעש	אהרן שטיינער
יוסף שאול רייכפלד	ישראל חיים הערטצקא	שלמה האפמאן
ראובן פליישער	יונה גראסמאן	רפאל כהן
אברהם גרשון בנעט	שמואל קוויט	

ק"ק מעדיער יצ"ו

הק' שמעון הכהן שאטין אב"ד דק"ק י. מעדיער יע"א.	שמואל שטערן	שמואל ליב ווייס	יושע הלוי טויבער
גדלי' רוזינפלד	יחיאל ברוק		

ק"ק קאמארן יצ"ו

הק' יהושע לפקוויטש אבד"ק קאמארן	צבי גרין	אלי' שטערין	יעקב שווארץ
מיכל גרינוואלד	ישראל פוקס	מרדכי ראאב	

תקון - והשמטות

בעזה"י

בשער	במקום	לפני	צ"ל במשך
"	"	מיום	" ומיום
"	"	תרע"ו	" תרע"ז
במבוא מ"ש על שם הגה"ק בעל החיד"א זצ"ל בהקדמתו בספרו ברכי יוסף, צ"ל בהקדמת המו"ל ספר ברכי יוסף ה"ה הרב הגאון ר' ראובן ברוך זצ"ל דיין דק"ק וויען יצ"ו.			
"	מ"ש מספר ברה כחמה	צ"ל בהקדמת ברה כחמה.	
בדף ה	במקום שבת היתה	צ"ל ה'	
"	"	לישב	" לשבת
"	ו	"	אינו מפרנס
"	ז	"	איפא נוסע
"	ח	"	מס"נ האמיתי
"	יא	"	והעלה
"	יח	נשמטו כמה מכתבים שקבל אאמור"ר זצ"ל בשנת תרמ"ז מעוד כמה רבנים שבגולה. ולרגלי יוקר הדפוס העתקתי רק את חתימתם. — יוסף ישראל האלפערט חונה פה אדעסא — יעקב הקטן שור הרב דק"ק דארנא והסביבות — הק' יודא פרידלנדר הרב דק"ק בארגא פרינד והגלילות — מרדכי יודא פריינד אבד"ק אינטערדאם והגליל — הק' משה פאנעט אבד"ק דעעש והגליל — שלמה זלמן קליין אבד"ק סילאד-טשעפ והגליל — משה נתן הלוי יונגרייז אבד"ק טיסא-פירעד והגליל — הק' יודא גראסמאן חופ"ק איפאלישאג והמחוז — שלמה יודא זינגער הרב דק"ק רימאסאמבאט והגליל — הק' יצחק גליק חופ"ק סט. פעטער והגליל — יעקב צימערמאן פק"ק שאיא סט. פעטער — הק' משה סופר חופ"ק סענדרע והגליל — יצחק לובינסקי חונה פק"ק לאדז.	
"	כב	נשמט נדבת וועד כל הכוללים סך 3 נאפולין ע"י הרה"ג א"ז שחור זצ"ל.	
"	כג	"	יצחק בלאזער — ארי' ליב ברודא — יוסף אלי' וויניגרד — שמחה בונים וורנער.
"	"	"	ראובן שלמה יונגרייז — אלימלך פרילמן — זרח אפשטיין — זליג לידער.
"	כד	"	אברהם רוקח — יהודא יעקב חפץ — יעקב יצחק טטילבום — יצחק דיניביטש.
"	"	"	מנחם וולפוזן — שמחה מנדילבום.
"	כה	"	ישיבת „אור תורה" בעיה"ק טבריא נאם משה קליערס.
"	כו	"	ביהכ"נ בבית יתומים דיסקין נאם מנדיל מונשטר.
"	"	"	בביקור חולים נאם אברהם צבי אייזינמן.
"	"	"	בית אברהם בשכונת משכנות
בפקודת הר' יעקב מן ז"ל.			
"	"	"	בית צבי
"	"	"	אבן ישראל
נאם ישראל אייזינמן.			
"	"	"	משכן יעקב וישראל
נאם זלמן סאלוציק.			
"	כז-כח	"	במקום בחיי
"	"	"	צ"ל אחרי פטירת.

